

табного вторгнення на територію України знищують бажання інвестувати в довгострокові проекти.

Враховуючи наведені загрози та бар'єри важливо розпочати формувати свідоме енергоефективне суспільство з самого малку від дитячого садочка і навчальних закладів. Критерієм успішності енергоефективного суспільства має бути результат ефективного використання ресурсів, вторресурсів, обліку всіх витрат, свідомого споживання і, як наслідок, досягнення високого рівня життя, побуту, відпочинку.

ЩОДО РОЗРАХУНКУ СОБІВАРТОСТІ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ

Кравчук О. А.

Хмельницький національний університет, kravchukoa2@gmail.com

Розробка програмних засобів потребує певних інтелектуальних і трудових витрат, а також обов'язкового використання комп'ютерної техніки, що визначає особливості розрахунку собівартості програмного продукту.

Для прийняття рішення про розробку ІТ-системи власними силами або про покупку готового продукту необхідно:

- оцінити собівартість ІТ-системи (при її розробці власними силами);
- провести моніторинг ринку ІТ-технологій;
- прийняти відповідне рішення шляхом порівняльного аналізу та обліку виробничих і фінансових можливостей.

Одним з найважливіших економічних показників оцінки є собівартість ІС, яка являє собою фактичні витрати прикладеної праці та принесену частину вартості засобів виробництва, виражених у грошовій формі. Склад витрат, що враховуються в собівартості, залежить від обраного методу її розрахунків. Для оцінки собівартості програмних продуктів і ІС найчастіше використовують наступні методи:

- питомих показників – базується на розрахунках собівартості нової ІС з урахуванням собівартості базової ІС або продукту-аналога;
- структурної аналогії – базується на розрахунках собівартості ІС виходячи із самої структури собівартості;
- калькуляції – заснований на класифікації витрат по калькуляційних статтях.

Собівартість ІС є сумою значень за статтями.

1) за кошторисом витрат – базується на розподілі витрат за економічними елементами.

2) на основі алгоритмів Ліпаєва – базується на розрахунках собівартості створення, експлуатації та супроводу ІС і найбільш повно відображає структуру собівартості будь-якого програмного продукту.

Суть методу питомих показників полягає в тому, що при створенні нової ІС планується змінити який-небудь параметр щодо базової моделі або аналога, тому вихідними даними для розрахунків є: собівартість базової моделі ІС або аналога; значення параметра базової моделі, який планується змінити в новій ІС; значення цього параметра в новій ІС. Метод питомих показників ставиться до класу методів наближеної оцінки і застосовується для визначення попередньої собівартості ІС.

При застосуванні методу структурної аналогії вважається, що структура витрат базової моделі збережеться і у новій ІС (зміняться лише натуральні показники). Цей метод є методом наближеної оцінки.

Метод калькуляції розкриває напрямки і склад витрат, що мають місце у створенні ІС. Цей вид класифікації використовується також при складанні планових і звітних калькуляцій (розрахунків) собівартості виготовлення окремих видів ІС.

При використанні методу по кошторису витрат собівартість розраховується не на одиницю продукції, як у методі калькуляції, а на весь обсяг продукції, що випускається, за рік. У цьому методі здійснюється більш укрупнений розподіл витрат по елементах, чим у методі калькуляції.

Собівартість за методом на основі алгоритму Ліпаєва розраховується як сума наступних видів витрат: на створення ІС і забезпечення рішення необхідних завдань (у тому числі на документацію, технологічне забезпечення, апаратну оснащеність розробки); на експлуатацію програмних і апаратних засобів, що реалізують програмний продукт; на супровід програмного продукту, що включають витрати на зберігання та контроль його стану, проведення модифікації, розробку документації, виправлення помилок, рекламу та ін.

ІС є специфічним товаром – витрати на одержання додаткових копій готового продукту (тиражування) значно малі в порівнянні з витратами на одержання еталонного екземпляра. Доходи виробників ІС перебувають у прямій залежності від кількості проданих екземплярів ІС, і найбільш популярні продукти реалізуються багатомільйонним тиражем. Саме тому в ціноутворенні на ІС особлива увага приділяється вивченню взаємозв'язків між попитом і ціною.

Рішення про розробку ІТ-системи власними силами або про закупівлю готового продукту приймається колегіально, методом експертних оцінок. В ході експлуатації ІТ-систем, як правило, виникає потреба в доопрацюванні програмного забезпечення (ПЗ).

Таким чином, можна запропонувати такий порядок вирішення питання про закупівлю ІТ (ПП), або створення їх власними силами:

- методом експертних оцінок здійснити аналіз ринкової ситуації і визначити орієнтовну ціну ІТ (ПП);
- розрахувати витрати на власну розробку;
- прийняти відповідне рішення;
- визначити необхідні заходи для впровадження і супроводження ІТ (ПП).

Література

1. Мюрдаль Г. Ожидания Ex post и Ex ante / Г. Мюрдаль ; под ред. В. С. Вечканова, Г. Р. Вечканова // Макроэкономика : учеб. для вузов. – СПб. : Питер, 2011. – 448 с.

3. Абдикеев Н. М. Интеллектуальные информационные системы : учеб. пособ. / Н. М. Абдикеев ; под общ. ред. К. И. Курбакова. – М. : КОС И Н Ф ; Рос. экон. акад. – 2003.

4. Винокуров А. Ю. Информационные технологи : учеб.-метод. комплекс / А. Ю. Винокуров. – Ульяновск : УлГТУ, 2004.

5. Рибидайло А. А Модель процесно-орієнтованої оцінки ефективності впровадження інформаційних технологій для поліпшення управління адміністративно-господарчими процесами / І. Г. Зотова, О. С. Левшенко, О. В. Поривай, С. В. Бобров // Збірник наукових праць. – Київ, 2014. – № 1 (50).

6. Бугорский В. Н. Информационные системы в экономике: основы информационного бизнеса / В. Н. Бугорский, В. И. Фомин. – СПб. : ИНЖЭКОН, 1999.

7. Пирязев М. С. Особенности методологии определения цен на программные продукты [Электронный ресурс] / М. С. Пирязев // Российское предпринимательство. – 2004. – № 12 (60). – С. 61–64. – <http://www.creativeconomy.ru/articles/6841/>

ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА: О МЕХАНИЗМЕ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ

Пономарев С. В.

*Харьковский национальный университет радиоэлектроники,
nsipatova@gmail.com*

Ключевые слова и термины: цифровая экономика, цифровая трансформация, искусственный интеллект, облачная технология, рас-